

samt en införseltull å:
sammanmalet rågmjöl af 30 öre,
siktadt d:o af 50 öre,
och hvetemjöl 75 öre pr centner;
och att dessa medel som böra kunna beräknas till två och en
half million R:dr årligen, ställas till regeringens disposition, för
ofvannämnda ändamål.

C. F. Appeltoft.

N:o 13.

*Herr Sven Nilsson i Efveröd: Om begränsning af maximum för
den kommunala rösträtten å landet till högst en tjugonedel
af kommunens hela röstetal.*

Under alla föregående riksdagar, sedan den Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse till efterlefnad blifvit fastställd, hafva, med åberopande af skäl utaf den enklaste rättvisa, förslag blifvit väckta om en billigare fördelning i afseende på den kommunala rösträttens utöfvande vid kommunalstämma på landet, utan att, trots alla bemödanden, man hittills lyckats tillkämpa sig någon nämnbar förändring för ernåendet af en länge eftersträfvad och rättvis reform i detta afseende, oaktadt opinionen i landet, den stora massan af folket, oförtydligt vid mångfaldiga tillfällen till Representationen derutinnan uttalat sin bestämda mening.

Väl har såväl allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet vid 1862—1863 års riksdag, som Lag-Utskottet och Riksdagens Andra Kammare vid de trenne sistförflutna riksdagarne försökt skaffa till någon del hvad som fordrats, men allt har hittills, och sedan nuvarande statsskick infördes, strandat vid Första Kammarens beslut, hvilkens pluralitet i denna fråga ej tyckes vilja låta öfvertyga sig, icke ens af de klaraste skäl.

Denna fråga är af den beskaffenhet, att den icke kan falla, förr än den blifvit löst på ett ändamålsenligt sätt. Vid föregående riksdag väckte, bland andra, äfven jag motion i densamma och går nu jemväl vid denna riksdag att lemna mitt strå

till stacken. De skäl, som vid sistlidne riksdag anfördes, torde ännu kvarstå till och med i förökad grad, ty ju längre man lever, desto större blifva erfarenhetsrönen. Man behöfver endast i detta fall vända sig till kommuner, och då skall man icke finna få exempel derpå, att en enda person eller ett bolag har att disponera öfver halfva antalet röster vid kommunalstämman. Olägenheterna häraf framstå uppenbara, och man måste med skäl beklaga en lag, som så nära utestänger alla medlemmarne i många kommuner från att deltaga i sina egna angelägenheter, ty hvad hafva sådana kommuners öfrige medlemmar att beställa med en kommunalstämma, der alla deras sammanräknade röster gent emot den ena personen eller bolaget gälla jemnt ingenting? Deras enda tillgörande i dessa fall är att öfverklaga beslutet, om det tillkommit eller hvilat på olaglig grund, och detta kan göras utan att hafva deltagit i densamma. Det är då ej underligt, att intresset för kommunens gemensamma angelägenheter å dylika ställen helt och hållet utsinat, samt under sådana förhållanden naturligt, att ett utaf kommunalinstitutionens viktigaste syften — väckandet och underhållandet af intresse för kommunernas gemensamma angelägenheter — helt och hållet förfelats.

Redan vid kommunallagarnes första tillkomst hade Representationen varit be-
tänkt på att bevara de mindre röstandes rätt i städerna mot öfverväldet. Enligt Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21:sta Mars 1862 har för städerna ursprungligen varit stadgadt, att ej någon fick å allmän rådstuga utöfva rösträtt för större antal röster, än som svarade emot en tjugonedel af stadens hela röstetal efter röstlängden. Erfarenheten visade likväl snart, att denna begränsning af röstetalet var alltför ringa, hvadan förslag vid 1869 års riksdag väcktes, som för-
anledde Kongl. Maj:t, på samma Riksdags hemställan, utgifvandet af Kongl. Förordningen den 9 November sagda år, som föreskrifver, att ej någon må vid allmän rådstuga ega utöfva rösträtt för större antal röster, än som svarar mot en femtiondedel af stadens hela röstetal efter röstlängden, eller i något fall för högre röstetal än det som motsvarar bevillningen för 10,000 R:dr inkomst af kapital eller arbete. Oaktadt man sålunda för städerna beredt en ganska billig lagstiftning i berörda fall, hvarigenom alls inga olägenheter men väl fördelar försports, vill man icke i samma riktning göra något för landets kommuner; och äro väl dessa mindre i behof deraf än städerna? Nej visst icke. Värden af landskommunernas gemensamma angelägenheter är lika vigtig som städernas. Såväl å landet som i städerna är det icke alltid de bästa och nyttigaste förslagen eller de bästa skälen, hvarmed dessa förslag försvaras, som utgå från de personer, som ega öfver halfva kommunen. Olägenheterna häraf torde kunna bevisas vara lika stora på landet som i städerna, ty huru ofta sker ej, att vid kommunalstämma på landet en enda person eller ett bolag genom sitt stora antal röster både tvingar församlingens alla öfriga medlemmar emot deras enhälliga vilja att åtaga sig beskattningar, dem de gemensamt komma att bära och oftast nog äro mest tryckande för de mindre röstegande, eller ock tvärtom undan-

draga sig sådana, som kunde medföra nyttiga och nödvändiga anordningars genomförande, samt vidare, då det är fråga om val af person för bestyrande af kommunens uppdrag. Huru orättvist är ej då att lägga makten i en eller få personers händer, isynnerhet der en allmän praxis i dylika fall är rådande att, då målet ej på annat sätt kan vinnas, rösta på sig sjelf. Jag skulle här kunna beledsaga mina skäl med exempel och fakta, men sådant är i allmänhet i sådana fall obehagligt, och vill jag med anledning deraf för närvarande derifrån afstå, då de i alla fall torde vara både bekräftade och erkända till och med af reformens motståndare.

För ernående af det åsyftade målet torde det vara nödigt att vid uppgörande af röstskala för kommunen på landet förfara på samma sätt, som först egde rum i afseende på städerna — nemligen bestämmandet af ett relativt maximum för röstetalet. Att närmare bestämma gränsen i detta fall är alltid svårt, och torde det således vid nya författningars införande vara klokast att gå varsamt tillväga, så att verkningarne af desamma så småningom blifva praktiserade och kända. Under sådana förhållanden torde en författning för landet, sådan som den vid kommunallagarnes första tillkomst befanns för städerna, då en tjugonedel af stadens hela röstetal efter röstlängden utgjorde maximum för hvarje röstande, ej vara att befara, hvilken är både pröfvad och känd, och hvars verkningar ej visat sig skadliga.

De skäl, som mot en begränsad rösträtt på landet varit anförda, bestå hufvudsakligen deri, att grunden till Första Kammarens sammansättning skulle komma att i väsendtlig mån rubbas, men huru har denna rubbning bekräftats vid sista begränsningen af rösträtten för städerna, ehuru den blifvit i så betydlig mån inskränkt för de större röstegarne. Ehuru vid förslaget genomförande stora vådor förespåddes, tror jag, att ingen kan bevisa några sådana deraf. Förhållandet skall nog äfven blifva detsamma, om en begränsad rösträtt kommer att införas för landet, ty så länge en så stor census i afseende på förmögenhet erfordras för att vara valbar till ledamot af Första Kammarén, som nu är fallet, torde ingen fara vara å färde. På grund af hvad jag sålunda haft äran andraga, får jag, i likhet med hvad som af mig vid sistlidne riksdag skedde, vördsamt föreslå:

att 11:te § af Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse på landet måtte få den förändrade lydelse, att röstvärdet skall beräknas efter det enhvar röstegande åsatta fyrktal. Dock må ej någon utöfva rösträtt för större antal röster, än som svarar mot en tjugonedel af kommunens hela röstetal efter röstlängden.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 19 Januari 1871.

Sven Nilsson
i Efveröd.